

Изборна платформа

УЈЕДИЊЕНО
ВАЉЕВО
МОЖЕ

Април 2024.

Ова изборна платформа је предизборни програмски документ коалиције УЈЕДИЊЕНО ВАЉЕВО МОЖЕ коју чине:

- Демократска странка
- Локални фронт Ваљево – Зелено-леви фронт
- Народни покрет Србије
- Нова демократска странка Србије
- Ново лице Србије
- Странка слободе и правде

Он представља конкретизацију наша 3 основна залагања која гласе:

1. Ујединићемо Ваљево како бисмо заједно решили проблеме и искористили потенцијале које наш град има.
2. О Ваљеву ће се одлучивати у Ваљеву.
3. Увешћемо законитост, одговорност и јавност у рад локалне самоуправе.

Документ је отворен за сугестије свих који желе да допринесу позитивним променама у нашем граду. Желимо сВАНУће за наше Ваљево. Придружите нам се у томе.

Тренутно стање нашег града

Ваљево је диван град. Има невероватну природу, богату и снажну историју, културу и традицију. Има сјајне људе. Толико тога што може да га учини прекрасним местом за живот. Једино што нема јесте власт која би све то могла да искористи и осигура добар живот Ваљевкама и Ваљевцима у Ваљеву.

Ваљево се из године у годину **смањује**. Све је **мање људи** који у њему живе.

Најважнији проблеми са којима се наш град и наши суграђани суочавају по нама су:

Аерозагађење и небрига према животној средини

Аерозагађење је дефинитивно тренутно највећи проблем са којим се суочавамо због којег многи (а пре свега млади људи) више не виде своју будућност у Ваљеву. То је и разумљиво, јер нико не жели да му сваки удах скраћује живот уместо да доноси радост живљења. На ово ваља додати и општу **небригу према животној средини** (загађење вода, свеприсутно смеће, уништавање шума и другог живог света...), као и потенцијалне опасности од **отварања рудника** на подручју Ваљева и околних општина.

Спор економски развој

По **просечној плати Ваљево заостаје** и за далеко мањим општинама у нашем округу. Деценија немара и неспособности власти (и градских и републичких) учинила је да Ваљево у економском смислу назадује уместо да напредује и нуди могућност за покретање пословања и добру зараду својим грађанима. Због тога нам млади и образовани додатно одлазе.

Политизација свакодневног живота

Политички притисак на грађане од стране владајућих структура доводи до политизације и политичке блокаде свакодневног живота. Ако нисте члан владајуће странке не можете ништа, а они који су власници чланске карте владајућих странака напредују без неопходних знања и квалитета. То, уз **политичке уцене** да, иако то не желите, морате да постанете члан владајуће странке и учествујете у кампањи, изузетно лоше утиче на морал наших суграђана и обесхрабрује их у намери да своје животе проведу у Ваљеву.

Лоша атмосфера и низак квалитет живота

Све то креира **лошу атмосферу у нашем граду** која представља огромну баријеру да наш град крене напред и искористи све добре стране које има. Град је постао некако сив и у духовном смислу (поред сивица загађеног неба изнад наших глава). У таквој атмосфери се тешко развија позитиван дух и приступ животу. Нема креативности и њени стидљиви и нејаки изданци се унапред осуђују и злурадо им се прижељкује пропаст. У таквој атмосфери је **немогуће подићи квалитет живота**. Због такве атмосфере млади одлазе из Ваљева.

На крају...

...као резултат имамо депопулацију. **Ваљево се смањује**. Млади, образовани и радно способни људи одлазе. Рађа се мање деце. За 11 година (по резултатима пописа из 2011. и 2022. године) Ваљево има више од **8 000 становника мање**. У Ваљеву је 2011. године живело 90312 становника, а према попису из 2022. године наш град је имао укупно 82169 становника.

Може ли другачије? Може ли боље?

Ми у коалицији УЈЕДИЊЕНО ВАЉЕВО МОЖЕ верујемо у **сВАНУЋЕ** нашег града.

Чврсто верујемо да Ваљево, Ваљевке и Ваљевци заслужују много више од онога што сада имају. Верујемо да, ако се ујединимо, можемо заједно да урадимо много тога. Знамо да у Ваљеву постоје људи који искрено воле свој град и који својим деловањем могу много да допринесу његовом развоју и да га учине одличним местом за живот. Наша идеја је да када дођемо на власт покренемо неку врсту позитивне друштвене мобилизације са циљем да мотивишемо наше суграђанке и суграђане да заједно наш град мењамо на боље. Да пробудимо наду у наш град. Да подигнемо ниво квалитета живота у Ваљеву.

УЈЕДИЊЕНО ВАЉЕВО МОЖЕ! СВЕ!

На управљање градом гледамо као на озбиљан посао, тек мало мање обиман и тежак од управљања државом. Град је једна заокружена целина, права држава у малом. Данас управљати градом значи и борити се са конкуренцијом других градова. Та конкуренција није наше традиционално ривалство са Шапцем или Лозницом, јер се ми заправо такмичимо са хиљадама других градова широм света. Сви ти градови се труде да се представе у што бољем светлу и привуку људе, знање и капитал. И Ваљево учествује у том глобалном такмичењу. Зато је неопходно да будемо спремни за такве изазове. Морамо да знамо шта заправо хоћемо од нашег града, да имамо јасну слику где смо сада и где желимо да будемо за 5, 10 или 20 година.

Неопходно је да као град имамо јасан правац којим желимо да идемо, циљеве, као и планове и механизме за достизање тих циљева. Морамо да научимо да се боримо за своје место у свету који се убрзано мења.

Водити један град подразумева управљање његовим потенцијалима. Сваки град има одређене потенцијале који се могу груписати у 6 група:

- Интелектуални и друштвени потенцијал – људи и њихова знања, способности и њихови међусобни односи (најважнији капитал)
- Демократски потенцијал – учешће грађана у доношењу и спровођењу одлука (транспарентна и ефикасна администрација)
- Културни потенцијал – вредности, понашање и њихово јавно испољавање
- Природни потенцијал – природни ресурси
- Технички потенцијал – инфраструктура и оно што је човек створио
- Финансијски потенцијал – новац и имовина града

Ваљево има бројне потенцијале у свакој од ових области, али су они слабо или чак нимало искоришћени. Нема јасних идеја и конкретних планова шта са ваљевским потенцијалима. Зато је неопходно идентификовати их и на бази тих потенцијала даље развијати град.

Предлажемо да се ови потенцијали ставе у погон и помоћу њих покрене замајац развоја нашег града.

Скупштина града неће више бити проточни бојлер за испуњавање жеља обично непознатих наручилаца и механизам за расипање новца грађана Ваљева. Она ће постати највиши дом у којем о заједничким пословима пристојни и одговорни људи одлучују у аргументованој расправи, расправи у којој је општи интерес изнад страначког и личног.

Правила која је, и овакав какав је, прописао Кодекс понашања функционера локалне самоуправе, биће узор за будућу скупштинску већину. Да бисмо вратили смисао постојању Савета за праћење примене овог Кодекса спремни смо на храбру меру: предложимо да убудуће већину састава овог тела чине представници скупштинске опозиције и да један од њих овај Савет и предводи.

Наши предлози

Пред вама се налазе предлози наше коалиције за решавање неких од највећих и најзначајнијих проблема нашег града које смо идентификовали. Груписани су по областима које су најважније за живот грађана у Ваљеву, а које су у надлежности локалне самоуправе.

1. Градска управа

Наш циљ

Организоваћемо транспарентан и на законима заснован рад Градске управе, тако да грађанима и привреди пружа професионалне, квалитетне и ефикасне услуге и обезбеди услове за даљи плански развој града и складу са садашњим и будућим потребама.

Идентификовани проблеми

Проблем 1: Недостатак стратешких планских докумената који су важни за развој града, као и неадекватно праћење спровођења постојећих планских докумената.

Стратешки план развоја града Ваљево за период 2023 – 2033. још увек није усвојен, иако смо већ у 2024. години. Ради се о најважнијем планском документу нашег града и то што га још увек немамо отежава даљи развој града и омогућава да се њим управља на неплански начин уз велики уплив дневне политике и нетранспарентно одлучивање и деловање. Недостатак планских докумената отежава и добијање средстава за развој града из различитих извора (буџет Републике Србије, донаторска

средства, и др.), а шаље и лош сигнал потенцијалним инвеститорима који захтевају предвидиве услове за своје пословање.

Неретко се догађа да се постојећи планови не спроводе, али да изостаје адекватно праћење њиховог спровођења и извештавање јавности о томе, као и благовремена реакција надлежних како би се реализација вратила у планиране токове. Не поставља се ни питање одговорности за планове који се не спроводе и за евентуалну штету коју наш град има због тога.

Наше решење:

- Урадићемо анализу свих планских докумената у најкраћем року и одмах приступити изради недостајућих докумената уз укључивање свих релевантних заинтересованих страна како би ти документи одговарали потребама становника и привреде Ваљева.
- Ново градско руководство ће такође посветити пуну пажњу праћењу реализације планских докумената и о томе редовно на годишњем нивоу (а по потреби и чешће) извештавати јавност. У праћење реализације планских докумената ћемо такође укључити и све релевантне заинтересоване стране како бисмо обезбедили потпуну транспарентност у раду.

Проблем 2: Нетранспарентност рада различитих сегмената градске управе, лоше управљање и политички утицаји на њено функционисање

Бројна одељења и службе Градске управе не испуњавају законом дефинисане обавезе да редовно подносе извештаје о свом раду и на тај начин онемогућавају грађане да имају увид у рад јавне управе која се финансира из пореза које грађани и привреда плаћају. Ово такође изазива сумњу да се иза тога крију и одређене незаконите радње због којих се избегава редовно извештавање јавности о раду тих сегмената Градске управе.

Лоше управљање одељењима и службама Градске управе доводи до бројних последица по функционисање града и његов развој.

Рад одељења и служби је често условљен дневно-политичким потребама владајуће странке што негативно утиче на функционисање Градске управе. То укључује страначко запошљавање неадекватних кадрова, велики број ангажованих на привремено-повременим пословима што буди сумњу да се тај вид запошљавања користи како би се на тако ангажоване запослене вршио политички притисак да подржавају владајућу странку и друго.

Наше решење:

- Избацићемо политику из свакодневног функционисања Градске управе, јер она постоји искључиво да би пружала квалитетне и ефикасне услуге за грађане и привреду, а не за политичке притиске и уцене запослених.
- Спровешћемо анализу рада свих одељења и служби Градске управе и оценити рад руководиоца уз примену професионалних критеријума.
- Увешћемо јасне принципе координације рада различитих одељења и служби Градске управе и стриктно пратити и контролисати њихово функционисање уз редовно извештавање јавности о њиховом раду.
- Оснажићемо рад службе за управљање људским ресурсима како бисмо обезбедили стриктну примену професионалних критеријума код запошљавања, оцењивања учинка, напредовања и професионалног развоја запослених у Градској управи како бисмо унапредили квалитет услуга за грађане и привреду.
- Свешћемо институт привремено-повремених послова на минимум (само када је то немогуће избећи).

Проблем 3: Неадекватно планирање и реализација буџета и јавних набавки

Градски буџет се неадекватно планира због чега се често прибегава његовом ребалансу. Лоше планирање буџета доводи до тога да се бројне активности финансирају из текуће буџетске резерве што доводи до примера њене злоупотребе и незаконитог коришћења. Цене услуга и роба које град купује су често нереално увећане и буде сумњу на корупцију. Извештаји Државне ревизорске институције за претходне године су показали да у реализацији буџета постоје бројне неправилности и кршење закона које се понављају из године у годину.

Јавне набавке се планирају на нетранспарентан начин и спроводе тако да често изигравају прописе или нису у складу са њима.

Посебно наглашавамо лоше планирање и још горе извештавање о извршењу капиталних инвестиција; ове инвестиције често се планирају из других извора (обично буџет Републике) на основу усмених обећања појединих министарстава, а не из планом обезбеђених средстава.

Наше решење:

- Један део решења ових проблема може се дугорочно решити пуном применом Локалног антикорупцијског плана (ЛАП), посебно у делу који се односи на јавне набавке и финансирање пројеката (нпр. предвиђен је грађански посматрач за све јавне набавке вредности изнад 30 милиона динара итд.)
- Обезбедити благовремено, сваке године, Грађански буџет, поједностављен, разумљив и доступан свим грађанима Ваљева. У њему ће градоначелник, кратко, језгровито и фокусирано, одговорити на следећа питања:
  - Која три највећа проблема града ће новцем пореских обвезника бити решавана у наредној буџетској години?
  - Који циљеви су планирани у решавању ова три проблема у буџетској години?
  - Које мере и активности градско руководство планира у решавању назначених проблема?
  - Којим и каквим показатељима ће бити мерен степен остварења планираних циљева?
  - Колико новца пореских обвезника ће бити уложено у планиране мере и активности, укупно и појединачно за сваки од три највећа проблема?
  - Који ће градски службеници (именом, презименом и функцијом) бити одговорни за достизање планираних циљева?
- Пуна имплементација система финансијског управљања и контроле (са тежиштем на контроли) у раду органа Града.

Проблем 4: Неадекватна структура Градске управе која не одговара потребама града Ваљева

У структури Градске управе могуће је приметити да су бројни важне области функционисања града нагомилане у иста одељења и службе, као и да недостају неки сегменти који су потребни. То доводи до недовољно доброг реаговања Градске управе на потребе грађана и привреде у Ваљеву.

Наше решење:

- У оквиру Градске управе ћемо од постојећих запослених формирати посебно Одељење за заштиту животне средине. Ово сматрамо изузетно важним, имајући у виду катастрофалне проблеме са аерозагађењем, као и најаве о потенцијалном отварању рудника литијума и бората, као и других руда на

територији нашег града. Од велике је важности да заштитимо здравље људи и сачувамо здраву животну средину за генерације које долазе.

- Спровешћемо одлуку (донету још 2016. године) и увођењу институције локалног Заштитника грађана (омбудсмана) како би наши суграђани добили још један механизам за заштиту својих права пред органима јавне управе.

Проблем 5: Непоштовање закона и његове последице

Непоштовање закона, неажурност и нетранспарентност рада Градске управе често доводе до тога да Град губи судске спорове и због тога има конкретну финансијску штету. Тако се новац уместо за побољшавање услова за живот и рад грађана троши на плаћање грешака у раду Градске управе. Градско правобранилаштво се често на судске одлуке жали по аутоматизму чак и у оним случајевима где је јасно да не може доћи до промене судских одлука чиме се само повећавају судски трошкови који се плаћају из буџета Ваљева.

Наше решење:

- Увешћемо стриктну контролу рада одељења и служби Градске управе и координацију рада које ће спроводити ново градско руководство
- Анализираћемо све судске поступке који се воде против града и реаговати на време како би се избегли додатни судски трошкови

Проблем 6: Неадекватан надзор над реализацијом (пре свега) грађевинских пројеката који се финансирају из буџета.

Лош избор надзорних органа за реализацију различитих грађевинских радова, као и притисци на те органе који долазе из политичких структура или од стране извођача радова, доводе до бројних грешака, лошег квалитета изведених радова, сумњивог приказивања додатних радова и додатних трошкова за буџет.

Надзорни органи који су под унутрашњим(од стране политичких структура) и спољним притиском(од стране извођача радова)

Наше решење:

- Увешћемо стриктну контролу процеса одабира надзорних органа, као и строгу контролу њиховог рад.

2. Локална јавна комунална предузећа

Наш циљ

Професионализоваћемо управљање јавним комуналним предузећима како бисмо повећали њихову ефикасност и унапредили квалитет услуга које пружају грађанима и привреди и обезбедили даљи развој тих услуга у складу са потребама грађана и привреде.

Идентификовани проблеми

Проблем 1: Политички уместо професионалног менаџмента

Јавним комуналним предузећима је подједнако потребно професионално управљање као и било којем другом предузећу. Негативна традиција ухлебљивања партијских кадрова на директорска места јавних комуналних предузећа лоше утиче на њихово пословање и на квалитет и обим услуга које пружају грађанима и привреди.

Наше решење:

- Урадићемо анализу рада актуелних руководилица јавних комуналних предузећа чији је оснивач Град Ваљево и јавно приказати оцене њиховог досадашњег рада.
- Спровешћемо отворене и непристрасне конкурсе за избор руководилица јавних комуналних предузећа на бази професионалних критеријума у оним предузећима у којима је то по закону могуће извести због дужине мандата већ именованих директора.
- При избору директора јавних предузећа и чланова надзорних одбора стриктно ћемо примењивати процедуре превиђене у Локалном антикорупцијском плану (Област 4 ЛАП-а).

- Увешћемо строгу контролу рада јавних комуналних предузећа, а пре свега у домену планирања, трошења средстава, запошљавања и пружања услуга грађанима и привреди.

Проблем 2: Недостатак дугорочног планирања у раду локалних јавних комуналних предузећа

Проблем недостатка планирања на нивоу града се рефлектује и на дугорочно планирање рада јавних комуналних предузећа и реализацију пројеката (посебно оних великих). Неретко се догађа да се програми рада јавних предузећа годинама само преписују без адекватне анализе да ли то уопште има смисла (има и веома апсурдних примера вишегодишњег бесмисленог копирања садржаја програма) и не узимајући у обзир промењене услове и потребе грађана и привреде.

Буџетска средства се јавним комуналним предузећима често додељују не на основу квалитета њихових планова и програма, те стварних потреба грађана и привреде, већ по принципу партијске припадности и могућности политичког и личног утицаја на доношење одлука о додели средстава.

Оваква ситуација доводи до стагнације у развоју и раду јавних комуналних предузећа и немогућности да унапреде услуге које би требало да пруже грађанима и привреди.

Наше решење:

- Приликом израде градских стратешких планских докумената обратићемо посебну пажњу на улогу и потребе локалних јавних предузећа како би се обезбедио њихов стратешки развој и континуирано унапређење услуга које пружају грађанима и привреди.
- Ускладићемо развојне планове јавних комуналних предузећа са развојним плановима града, редовно ћемо пратити реализацију тих планова и пружати подршку јавним комуналним предузећима у њиховој примени.
- Средства из буџета ће јавним комуналним предузећима бити додељивана по плански утврђеним приоритетима и на бази стварних потреба грађана и привреде.

Проблем 3: Лоша опремљеност јавних комуналних предузећа средствима за рад

Лоше управљање и лоше планирање доводе до тога да су јавна комунална предузећа неадекватно опремљена средствима за рад. Новац се често троши на непотребне ствари (аутомобили и друга опрема која није неопходна за функционисање предузећа), а изостаје опремање адекватним средствима потребним за рад предузећа и пружање квалитетних услуга грађанима и привреди.

Наше решење:

- У складу са развојним плановима јавних комуналних предузећа направићемо приоритете за набавку потребне опреме и средстава за рад.
- Контролисаћемо процес јавних набавки (у складу са Локалним антикорупцијским планом) како би се обезбедила најквалитетнија опрема која ће задовољити потребе предузећа.
- Извештаваћемо јавност о спроведеним набавкама.

Проблем 4: Недостатак координације између јавних комуналних предузећа

Уочен је недостатак адекватне координације између јавних предузећа приликом реализације различитих пројеката на територији града. Тако се догађало да се неки послови обављају по више пута и тако непотребно троше буџетска средства и отежава живот грађана и функционисање привреде.

Наше решење:

- Увешћемо посебно тело за координацију рада јавних комуналних предузећа којим ће руководити градоначелник.
- Ово тело ће се бавило усклађивањем планова рада јавних комуналних предузећа и координацијом њиховог спровођења.

Проблем 5: Лош квалитет услуга

Лоше управљање и лоше планирање довели су до опадања квалитета услуга које јавна комунална предузећа пружају грађанима и привреди. Грађани се са правом жале на чистоћу улица, квалитет и цену грејања, проблеме са паркирањем, нестајање воде у летњим месецима и друге ситуације са којима се суочавају.

Наше решење:

- Увешћемо механизме за оцену квалитета рад јавних комуналних предузећа који ће бити доступни грађанима и привреди.
- Максимално ћемо укључити грађане и привреду у припрему планских докумената јавних комуналних предузећа како бисмо обезбедили да се чује њихов глас у дефинисању активности јавних комуналних предузећа.
- Покренућемо различите активности за унапређење квалитета услуга у складу са потребама грађана и привреде.
- Увешћемо посебне јавне расправе за припрему плана комуналне градње (а не као до сада заједно са расправом о буџету)

3. Привреда

Наш циљ

Ствараћемо подстицајну атмосферу за развој предузетништва на територији Ваљева са акцентом на домаће привредне субјекте.

Идентификовани проблем

Недовољна подршка локалне самоуправе развоју предузетништва на територији Града

Досадашња пракса је показала да градске власти своје активности у овом домену углавном обликују према потребама страних инвеститора и на захтев републичких власти, а без неког јасне идеје и правца у којем желимо да се град даље развија.

Наше решење

- Наш град мора да има јасне стратешке правце развоја у свим доменима, па и у домену привредног развоја и зато ћемо донети План привредног развоја Града Ваљева водећи рачуна о свим специфичностима нашег краја.
- Реафирмисаћемо рад Привредног савета града Ваљева (осим вести да је оформљен 2021. године не постоје друге јавно доступне информације о његовим активностима) како бисмо у сарадњи са привредницима нашег града креирали подстицајну атмосферу за развој пословања и економски напредак.
- Наставићемо развој индустријске зоне и привлачење инвеститора у њу.
- Радићемо на повећању ефикасности градске администрације и локалних комуналних предузећа како би пружали боље, ефикасније и јефтиније услуге привреди.

Подршка новим предузетницима

- Субвенционисаћемо део камата за пословне банкарске кредите као подршку младима до 30 година старости који покрећу своја предузећа
- Увешћемо подршку новим предузетницима кроз обезбеђење бесплатних књиговодствених услуга у трајању од 6 месеци.
- Увешћемо подршку за покретање сопственог посла у износу од 360 000 динара на територији града уз обавезу да фирма има бар једног запосленог радника и да не сме привремено затворити или трајно прекинути са радом минимум једну годину од оснивања.

Подршка већ постојећим предузетницима

- Увешћемо новчану подршку локалним предузетницима за запошљавање лица са евиденције Националне службе за запошљавање.
- Помоћи ћемо локалним предузетницима да под повлашћеним условима добијају локације за изградњу нових производних постројења у индустријској зони у Ваљеву и прикључке на комуналну инфраструктуру.
- Смањићемо фирмарине (таксе за истицање) и порез на имовину предузећа као стимуланс за отварање нових радних места. У исто време ћемо повећати фирмарине за коцкарнице и кладионице.

4. Пољопривреда

Наш циљ

Ствараћемо услове за модерну пољопривредну производњу и пристојан живот у ваљевским селима.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Непостојање локалне политике у домену пољопривреде

На сеоском подручју нашег града живи нешто око 30 000 становника који у највећој мери живе од пољопривреде. Град Ваљево је имао професионално и по свим правилима направљену Стратегију руралног развоја која је обухватала период 2012 – 2022. Није познато да ли су и у којој мери реализоване активности предвиђене тим документом, јер власт није поднела никакав извештај о томе. Јасно је, међутим, да је стање на сеоском подручју лоше.

Наше решење:

- Урадићемо анализу у којој мери је и на који начин претходна Стратегија руралног развоја спроведена у дело
- Направићемо нови плански документ у овој области са веома чврстим механизмима за праћење његовог спровођења.

Проблем 2: Лоше стање инфраструктуре на сеоском подручју које утиче на смањење броја становника у селима

Стање инфраструктуре на сеоском подручју је такво да не подстиче младе људе да се задрже на селу и наставе да се баве пољопривредом. И оно мало средстава која се одвајају за потребе изградње инфраструктуре се распоређују по партијском кључу као награда за она села и засеоке који гласају за власт и испуњавају страначке квоте.

Наше решење:

- Након доласка на власт обићи ћемо сва ваљевска села и у договору са становништвом направити јасан и транспарентан вишегодишњи план улагања у инфраструктуру на сеоском подручју који ће бити доступан јавности и чије спровођење ће грађани моћи да прате.
- Повећаћемо улагања у изградњу инфраструктуре на сеоском подручју.

Проблем 3: Све је више старачких домаћинстава по селима о којима нема ко да се брине.

Села нам се празне. Све је више старачких домаћинстава о којима нема ко да се брине.

Наше решење:

- У сарадњи са установама социјалне заштите осмислићемо програме помоћи старачким домаћинствима (Служба за руралну помоћ) на сеоском подручју (ангажовање неговатеља који би обилазили та домаћинства, организовање набавке најважнијих потрепштина, помоћ у кући и др.).

5. Туризам

Наш циљ

Радићемо на организованом, планском и одрживом коришћењу природних и културно-историјских вредности и потенцијала нашег краја за стварање туристичке понуде која ће у наш крај доводити туристе и доносити значајне приходе.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Непостојање планова за развој туризма

Непостојање јасних планова у домену туризма онемогућава правилно коришћење природних и културно-историјских потенцијала којима наш крај обилује за правилан развој туризма који би повећао приходе од ове гране привреде.

Наше решење

- Урадићемо дугорочни план развоја туризма у нашем крају и поставити најважније правце његовог развоја. Тај документ би одредио у које сегменте туризма би град улагао средства и коју врсту пројеката би подржавао. На тај начин би се створили и предуслови за привлачење инвестиција у област туризма.

Проблем 2: Недовољно ефикасан и квалитетан рад Туристичке организације Ваљево

Иако наш град поседује изванредне природне и културно-историјске потенцијале за развој туризма резултати који се постижу су и даље скромни, а наш наступ на туристичком тржишту је недовољно професионално организован и базира се пре свега на сајамским наступима који не доносе конкретне резултате.

Наше решење:

- Редефинисаћемо улогу ове организације, учинићемо је одговорном за развој туризма Ваљева и пред њу поставити јасне циљеве који ће се мерити бројем туриста у нашем крају и приходима од туризма.
- Повећаћемо издвајања за промоцију туристичке понуде нашег краја како бисмо привукли више туриста.

Проблем 3: Недовољно добро осмишљена туристичка понуда и лоше управљање туристичким локалитетима Ваљева

Стиче се утисак опште недовршености и површности у приступу развоју туристичких производа нашег краја и управљању туристичким локалитетима Ваљева. Просто је невероватно колико лоше користимо то што имамо и како дозвољавамо да неки од локалитета пропадају и надамо се не неповратно нестају (пример Тешњара).

Наше решење

- Поштујући принципе одрживог туризма осмислићемо и промовисати туристичке производе Ваљева и направити јасне смернице за управљање туристичким локалитетима (Дивчибаре, Градац, Бранковина, Тешњар, Петница, Ваљевске планине, ваљевска села...).
- Креираћемо нове и боље туристичке понуде које би обухватиле и богато историјско наслеђе попут улоге ваљевског краја у покретању Првог српског устанка или улоге ваљевског краја у Првом светском рату (Ваљевска болница и др.).
- Развијаћемо планински туризам у венцу Ваљевских планина базиран на све већем интересовању туриста за боравак у природи и активностима које се спроводе у природи (планинарење, пешачке туре, јахање, кањонинг, параглајдинг, планински бициклизам, брање лековитог биља, сакупљање шумских плодова, спелеологија и др.).
- У сарадњи са СПЦ додатно ћемо радити на развоју потенцијала за верски туризам имајући у виду значајне манастире и цркве ваљевског краја.

Проблем 4: Недостајућа инфраструктура потребна за развој туризма

Недостатак потребне инфраструктуре уз хаотично и непланско бављење развојем туризма умногоме утиче на квалитет наше туристичке понуде и могућност за адекватно искоришћавање туристичких потенцијала.

Наше решење:

- На основу дефинисаних инфраструктурних потреба за развој туризма покренућемо процес изградње неопходне инфраструктуре.
- Припремићемо неопходну пројектну документацију и обезбедити финансирање њихове реализације из различитих извора финансирања (ЕУ и други страни фондови, буџетска средства итд.).
- У складу са стратешким правцима развоја ваљевског туризма радићемо на привлачењу инвеститора који би улагали средства у развој туризма у нашем крају.

Проблем 5: Исцепканост туристичког простора ваљевског краја

Ваљевски крај (округ) има туристичке потенцијале које не користи у довољној мери и због тога што своју туристичку понуду креира и презентује на фрагментиран начин, тако што свака општина у округу креира своју туристичку политику и наступ. Ограничени и скромни ресурси које општине у нашем округу поседују представљају додатни ограничавајући фактор за развој туризма

Наше решење:

- Покренућемо иницијативу да се креира заједничка туристичка понуда целог Колубарског округа и да се ово подручје брендира као посебна туристичка целина (Ваљевске планине, Ваљевски крај...) и да се заједничким снагама понуди на туристичком тржишту. Тако би се објединили ресурси и потенцијали целог краја и створила комплетнија и боља понуда.

6. Инфраструктура и саобраћај

ИНФРАСТРУКТУРА

Наш циљ

У складу са главним правцима развоја града који ће бити утврђени у планским документима радићемо убрзано на изградњи инфраструктуре која је неопходна за даљи развој града и обезбеђивање високог нивоа квалитета живота и пословања који наши суграђани заслужују.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Пролазак тешког друмског саобраћаја кроз град

Кроз наш град пролази све већи број камиона који, поред тога што повећавају ниво аерозагађења, отежавају саобраћај кроз град и чине га небезбедним. Уз то још и додатно оштећују већ ионако оштећене улице.

Наше решење:

- Убрзаћемо активности на пројектовању и изградњи неопходне обилазнице око Ваљева која ће повезати најважније путне правце према Београду, Ужицу, Шапцу и Лозници.

Проблем 2: Лоше стање и одржавање постојеће локалне путне инфраструктуре

Стање локалне путне инфраструктуре на територији града је изузетно лоше. Постојећа организациона структура у градској управи не може адекватно да одговори на потребе за управљањем и одржавањем путне инфраструктуре због чега су грађани са правом незадовољни.

Наше решење:

- Потребно је у оквиру градске управе формирати службу која би газдовала путевима који су у надлежности градске самоуправе.
- Дати јој овлашћења да издаје дозволе и наплаћује тзв. ванредни превоз којег пре свега чини камионски превоз великих терета (материјала из каменолома и слично). Овако прикупљена средства би била усмерена на одржавање и изградњу путне инфраструктуре.
- Прављење јасно и јавно утврђених приоритета за изградњу путне инфраструктуре по селима и редовно извештавање грађана о реализованим активностима које су планиране.

Проблем 3: Лоша водоводна мрежа

Стање водоводне мреже на градском подручју је лоше што и даље доводи до великих губитака, а многа села и даље немају стабилно снабдевање пијаћом водом.

Наше решење:

- Направићемо и објавити листу приоритета у сарадњи са сеоским месним заједницама како би грађани могли да прате реализацију планираних активности на обезбеђивању пијаће воде у сеоским срединама.
- Наставићемо са заменом водоводних и канализационих цеви у градском подручју како би се смањили губици воде у мрежи.
- Изградићемо неопходну инфраструктуру да села која се налазе у непосредној близини система Стубо-Ровни (и иначе немају воду) почну да користе воду из тог система.

Проблем 4: Недостајући објекти за институције од јавног значаја

Град у овом тренутку још увек нема адекватна решења за објекте за више институција од јавног значаја као што су: Медицинска школа, Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“, Хала спортова, затворени базен, ученички и студентски дом...

Наше решење:

- Анализираћемо могуће опције за решавање проблема ових институција од јавног значаја и пронаћи адекватна решења која могу да укључе изградњу нових објеката или реконструкцију постојећих.
- Радићемо на изради потребне пројектне документације за изградњу или реконструкцију тих објеката.
- Радићемо на обезбеђивању средстава за реализацију ових пројеката из различитих извора (градски и републички буџети, донаторска средства, задужбине и др.).

Проблем 5: Лоше стање тргова и пешачке зоне у градском језгру

Пешачка зона и тргови (код споменика Десанки Максимовић и војводи Живојину Мишићу) у самом градском језгру се налазе у изузетно лошем стању и неопходно их је у потпуности реконструисати.

Наше решење:

- Спровешћемо јавни конкурс за најбоље идејно решење за реконструкцију пешачке зоне и тргова
- Обезбедићемо средства и реализовати пројекат реконструкције

Проблем 6: Уређење саобраћаја уз реку Градац (део до Плоча)

Већ годинама уназад сваког лета се појављује исти проблем са све интензивнијим аутомобилским и пешачким саобраћајем уз реку Градац. Неопходно је пронаћи решење које ће задовољити потребе свих оних који желе да уживају у лепоти реке Градац, али и оних који већ генерацијама живе на његовим обалама и у залеђу.

Наше решење:

- Предлажемо да се на левој обали Градца (до моста код Ривер бара) уреди пешачка стаза са клупама и одмориштима по угледу на сличне стазе у свету како би се обезбедио сигуран и удобан пролаз за пешаке и омогућило да уживају у лепоти најлепше ваљевске реке.

САОБРАЋАЈ

Наш циљ

Радићемо на стварању услова за безбедно и ефикасно одвијање свих видова саобраћаја на ваљевским улицама и путевима са акцентом на оним превозним средствима која смањују ниво аерозагађења на градском подручју.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Недостатак планског развоја саобраћаја у Ваљеву

Недостатак планских докумената (пре свих Плана развоја Ваљева за период 2023 – 2033.) утиче значајно и на планирање и развој саобраћаја у нашем граду.

Наше решење:

- У Плану развоја Града Ваљева 2023 – 2033. посебна пажња ће бити посвећена планирању и развоју саобраћаја као једног од најзначајнијих аспеката функционисања живота у граду и једног од битних чинилаца који утичу на аерозагађење током целе године.

Проблем 2: Загушене раскрснице

Све већи број различитих возила на нашим улицама доводи до успоравања саобраћаја и загушења раскрсница.

Наше решење:

- На свим раскрсницама где, осим урбанистичких, постоје и саобраћајно-технички услови поставити кружне токове.

Проблем 3: Јавни градски превоз као извор аерозагађења, али и решење за смањење аерозагађења

Јавни градски превоз би због могућности да превезе већи број путника требало по дефиницији да смањује саобраћајно оптерећење градског језгра индивидуалним превозним средствима и тако утиче и на смањење аерозагађења. Нажалост, аутобуси који превозе путнике у Ваљево су махом стари и користе дизел као гориво што утиче доприноси нивоу аерозагађења.

Наше решење:

- Инсистираћемо да превозници који обављају услуге јавног градског превоза у Ваљево за то користе аутобусе на гас или на струју што ће утицати на смањење аерозагађења

Проблем 4: Паркирање

Све већи број аутомобила у централном градском језгру (и не само у центру) утицао је и на проблеме са паркирањем.

Наше решење:

- На главним правцима који воде ка централном градском језгру одредити локације и на њима направити вишеспратне подземне или надземне гараже (као пример наводимо паркинг код Дома здравља или паркинг на локацији код бивше бензинске пумпе на улазу у Тешњар). Ове локације би требало да омогуће растерећење централне најпосећеније градске зоне од саобраћаја.
- Пронаћи адекватну и безбедну локацију на којој ће туристички аутобуси прихватати и остављати путнике који долазе у Ваљево или одлазе из њега.

Проблем 5: Недостатак инфраструктуре за бициклички саобраћај

Бициклички саобраћај у поређењу са саобраћајем моторним возилима поседује низ предности: коришћење обновљиве енергије, економска исплативост, нема штетних емисија (бука, штетни гасови, отпадне материје и др), заузима мање простора, лакше паркирање, смањење ризика од загушења у саобраћају. Ваљево,

нажалост још увек нема адекватну инфраструктуру за безбедно обављање бицикличког саобраћаја.

Наше решење:

- Изградња бицикличке стазе у уређеном кориту Колубаре.
- Претварање неких од главних градских улица из двосмерних у једносмерне како би се обезбедио простор за бицикличке стазе. Тако би, рецимо, Карађојева улица могла да буде једносмерна у једном, а Пантићева у другом смеру.
- Прављење бицикличке стазе на саобраћајници која почиње од раскрснице Суворорске и Магистралног Пута Е21 до Шушеоке или/и даље до Радобића.
- Прављење бицикличких коридора на одређеним правцима

Проблем 6: Пешачки саобраћај

Услови за кретање пешака спадају међу најважније факторе квалитета живота у граду. На многим градским улицама ти услови нису задовољавајући. То се посебно односи на особе са инвалидитетом, стара лица и децу и њихове потребе за неометаним кретањем.

Наше решење:

- Ревидирати распоред паркинг места на тротоарима како би се обезбедило несметано кретање пешака.
- Строже контролисати и санкционисати непрописно паркирање које онемогућава безбедно кретање пешака.
- Уредити пешачке стазе на локацијама на којима постоје услови и потреба за тим.
- Оборити ивице тротоара на свим пешачким прелазима како би се обезбедило несметано кретање особа са инвалидитетом.
- Омогућити улазак у јавне институције без степеница и стрмих рампи.

Проблем 7: Заштита деце у зонама школа

Наше решење:

- Проширити зоне око школа на којима се примењују неке од мера које се односе на повећање безбедности деце у саобраћају.
- Повећати уочљивост саобраћајне сигнализације у зони школа.
- Заштитити пешачке површине од непрописног и небезбедног паркирања возила на путањи деце у зоно школа.
- Обезбедити бољу прегледност на пешачким прелазима и раскрсницама на путањи деце у зони школа како би возачи и деца могли боље да уоче једни друге и правовремено реагују како би се избегле евентуалне саобраћајне несреће.

7. Социјална питања

Наш циљ

Залагаћемо се за социјалну политику која подразумева солидарност, доступност основних социјалних услуга свим грађанима, достојанствен живот, право на рад и социјалну заштиту свим угроженим без обзира на њихово социјално порекло и статус.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Велики број сиромашних грађана на територији нашег града

Борба против сиромаштва је људска дужност свих који у томе могу да помогну. На подручју нашег града живи немали број људи испод или на ивици сиромаштва. Град стога мора да учини додатне напоре како би помогао тим људима.

Наша решења:

- Материјална подршка породицама које су у тешкој економској ситуацији
- „Дан отворених врата са грађанима“ у циљу решавања специфичних проблема.
- Материјална помоћ деци, самохраним родитељима и родитељима чија су примања мала, болесним и старим лицима, Ромима.
- Помоћ за незапослене труднице и породиље.
- Подстицаћемо социјално предузетништво кроз стварање фонда за социјално предузетништво.
- Настојаћемо да укључимо што већи број сиромашних људи у програме запошљавања и обуке како би им се омогућило да раде и живе од своје плате.
- Бесплатни оброци за пензионере са малим примањима.

- Подржаћемо радно ангажовање особа из социјално угрожених категорија на јавним радовима како би својим радом успели да обезбеде средства за какав-такав живот.
- Град ће активно сарађивати са другим организацијама и компанијама које спроводе активности на искорењивању сиромаштва.

Проблем 2: Низак природни прираштај

Ваљево је град у којем из године у годину живи све мањи број људи и рађа се све мање беба. Неопходно је да се и град са своје стране укључи у стварање услова за бољи живот и рађање више деце. Брига о породици и деци мора да постане један од приоритета нашег града.

Наше решење:

- Покренућемо додатне мере подршке родитељима и младим брачним паровима:
  - Новчана подршка града за прво дете – 50 000 динара.
  - Новчана подршка града а друго дете – 80 000 динара.
  - Новчана подршка града за треће и свако наредно дете – 100 000 динара.
  - Бесплатан боравак све деце у државним вртићима.
  - Бесплатни уџбеници за све ученике основних школа.
  - Субвенције за приватне дечје вртиће до цене боравка у државним обдаништима и креативне радионице.
  - Повећаћемо буџет за пројектне активности са децом из угрожених рањивих категорија.
  - Додатна помоћ за самохране родитеље

Проблем 3: Недовољна видљивост и тежак положај особа са инвалидитетом.

Друштво мора да пронађе начин да пружи снажнију подршку особама са инвалидитетом и да их директније укључи у свакодневни живот заједнице. Важно је да се особе са инвалидитетом осећају као вредни чланови овог друштва, а на свима нама је да им у томе помогнемо.

Наше решење:

- Учинићемо приступачнијим за особе са инвалидитетом јавне и важне установе, раскрснице, тротоаре.
- Омогућићемо адекватан простор за рад удружења особа са инвалидитетом, јер су постојеће просторије мале и старе.
- Радићемо на побољшању запошљавања особа са инвалидитетом.
- Радићемо на увођењу услуга персоналне асистенције за особе са инвалидитетом.
- Унапредићемо просторе за вежбање и рехабилитацију особа са инвалидитетом.
- Омогућићемо повластице за бесплатан аутобуски превоз особа са инвалидитетом.
- Повећаћемо број паркинг места за особе са инвалидитетом.
- Подржаћемо радно ангажовање особа са инвалидитетом на јавним радовима у складу са проценом радне способности, како би што пре стекли основ за пензију.

8. Култура и уметност

Наш циљ

Развијаћемо културну политику која ће заштити културну и историјску баштину и довести до креирања квалитетних културних и уметничких садржаја и изградње публике за те садржаје као предуслов за подизање укупног нивоа културе у нашем граду.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Политизација и естрадизација културе

Установе културе су постале нека врста политичког плена који се дели међу победницима на изборима. Установама културе у највећем броју руководе недовољно стручни партијски кадрови. Приметна је и све већа естрадизација културе што снижава укупни културни ниво нашег града.

Наше решење:

- Деполитизација и професионализација установа културе. На челу установа културе ћемо бирати стручњаке за одређене области културе и уметности којима се те установе баве.
- Формирање Савета за културу Града Ваљева. Формираћемо Савет за културу Града Ваљева који би окупио истакнуте уметнике и културне раднике из различитих области. Улога овог Савета ће бити да креира културну политику нашег града, учествује у изради Стратегије развоја културе Ваљева и контролише њену примену, саветује руководство града приликом доношења важних одлука у домену културе и уметности.

Проблем 2: Непостојање плана развоја културе

Ни култура се не може развијати без јасног плана и приоритета на које је потребно обратити пажњу и усмерити средства и активности. Град Ваљево нема јасно дефинисану културну политику ни планове за њену реализацију. Највећи део средстава која се издвајају за културу одлази на плате запослених у установама културе, а јако мало на реализацију програма.

Наше решење:

- Направићемо План развоја културе Града Ваљева који ће јасно трасирати најважније правце културне политике нашег града и тиме обезбедити континуитет у развоју културе и уметности у Ваљеву. Овај документ би морао да одговоре на најважнија питања у домену локалне културне политике као што су она у вези са финансирањем установа културе и пројеката из домена културе (шта, како и колико финансирати), очувања и промоције културне баштине Ваљева, културних манифестација и даљег развоја културе и уметности у нашем граду.
- Град ће у сарадњи са Саветом за културу анализирати све аспекте идеје да Ваљево добије професионално позориште и на крају донети одлуку и јасан план о томе.
- Сматрамо да је један од важних циљева које би један овакав план требало да има и активности на стварању публике за културне и уметничке садржаје.
- Улагаћемо више средстава у креирање културних и уметничких садржаја намењених публици

Проблем 3: Неадекватна заштита, уређење и коришћење културне баштине

Културна баштина ваљевског краја због своје разноликости и вредности, поред тога што представља важно богатство наше заједнице, може бити веома значајна основа за развој културе у нашем граду, али и неких других области попут туризма.

Сматрамо да је неопходно плански и систематично радити на њеној заштити и уређењу. Верујемо да добрим управљањем културном баштином и њеном промоцијом Ваљево може да има велике користи.

Наша решења

Тешњар

Од овог старог дела града у сарадњи са његовим становницима направити занатско-боемску четврт са занатским радњама и радионицама отвореним за туристичке посете и кафаницама уређеним тако да подсећају на епоху у којој је Тешњар и настао. Без гласне електронске музике Забранити саобраћај у овом кварту. Направити посетилачки центар са сталном изложбом о историјату Тешњара и простором за организовање различитих догађаја.

Подржати отварање радњи и радионица старих заната кроз обезбеђивање простора и додатне финансијске субвенције. Отворити их за туристе који би на лицу места могли да виде како се праве неки од предмета које ће моћи и да купе као неку врсту сувенира или употребног предмета. Тешњар промовисати и изван Ваљево и претворити га у туристичку атракцију.

Направити у Тешњару музички фестивал акустичне кафанске музике јединствен у Србији.

Средства за уређење Тешњара се могу обезбедити из различитих извора као што су средства Министарства културе, различити ЕУ и други донаторски фондови. Неопходно је направити план о будућем уређењу и начину коришћења Тешњара и конкретне пројекте за обезбеђивање средстава.

Уз овако свеобухватан концепт Тешњар може веома лако да постане простор од којег Ваљево може имати и директне финансијске користи и бити једно од брендова нашег града.

Дом војске

Претворити га у мултифункционални културни центар погодан за организовање различитих садржаја. Отворити га за нове уметничке иницијативе и програме. Уредити га и организовати тако да може да буде простор за културну размену и место на које бисмо доводили уметнике из целе Србије и света да стварају заједно са ваљевским уметницима и своја дела онда излажу у том простору. Направити од њега уметнички пандан Истраживачке станице у Петници. За реализацију оваквих програма постоје различита средства из бројних домаћих и страних фондова.

Сматрамо да би била велика штета ову зграду не искористити у развојном смислу, као нову прилику и простор за културно стваралаштво које би Ваљево представило на један нов начин.

Други објекти

Направити листу значајних објеката на територији Ваљева за које би град могао да покаже посебно интересовање и искористи их у сврху унапређења културне понуде. Неки од тих објеката би могли да послуже као боља и трајнија решења за постојеће установе културе (зграда команде Дринске дивизије би тако могла да буде нова зграда Народног музеја са комплексом посвећеним Ваљевској болници из Првог светског рата који би могао да буде реализован у великом дворишту овог објекта, и др.). Важно је да у овом времену инвеститорског урбанизма додатно посветимо пажњу заштити културне баштине и њеном очувању за будуће генерације.

Проблем 3: Неадекватан објекат у којем је смештена Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“

Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ већ годинама нема адекватно решено питање простора за своје деловање. Градске власти веома неодговорно у јавност периодично излазе са различитим идејама за решавање овог проблема, али до сада није начињен ниједан корак како би библиотека добила адекватан простор.

Наше решење

- Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ ће добити нову, за ту намену посебно пројектовану зграду, која ће задовољавати најважније стандарде за библиотечку делатност и тако ће наш град добити још један културни центар који ће допринети подизању општег културног нивоа нашег града.
- Определићемо локацију за изградњу нове зграде библиотеке.
- Припремићемо пројектну документацију и започети процес прикупљања средстава за изградњу и опремање нове зграде библиотеке.

Проблем 4: Недовољна подршка новим идејама у култури и независној продукцији

Савремена култура и уметност настају на различитим местима. Оне нису нужно производ званичних културних и уметничких установа. Наш град нема адекватне услове за рад независних уметника и независну културну продукцију која је пре свега окренута ка млађој публици. То додатно доприноси одливу младих људи из Ваљева и њиховом пресељавању у веће културне центре.

Наше решење:

- Обезбедићемо више средстава за финансирање пројеката независне продукције.
- Обезбедићемо простор за реализацију нових идеја у домену културе и уметности (идеја да Дом војске буде нови мултифункционални културни центар).
- Одредићемо локације и просторе у граду које ћемо понудити уметницима да их оплемене својим делима. То могу бити и одређени девастирани и неуређени простори на отвореним који уметничким интервенцијама могу добити нов изглед и вредност. Установићемо конкурсе за реализацију оваквих пројеката.
- Подстицаћемо развој тзв. креативних индустрија у граду кроз обезбеђивање простора за coworking концепте. Овим се отварају могућности за samozapošljavanje једног броја младих људи образованих на уметничким факултетима и школама.

9. Просвета

Наш циљ

Радићемо на обезбеђивању услова за организовање савремене и квалитетне наставе и боравак ученика и студената у нашем граду, јер образовање сматрамо за кључни предуслов даљег развоја нашег друштва.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Неадекватни услови за рад Медицинске школе

Објекат у којем се налази Медицинска школа већ дужи низ година не пружа адекватне услове за функционисање ове школе која привлачи ученике не само из Ваљева.

Наше решење:

- Радићемо на проналажењу новог решење за зграду Медицинске школе у којој би били обезбеђени сви потребни технички услови за обављање квалитетне наставе.

Проблем 2: Недовољни капацитети за смештај ученика и студената

С обзиром да је Ваљево и регионални образовно центар и да један број ученика и студената долази у наш град из других средина, постоји потреба да се за њих обезбеде адекватни смештајни капацитети.

Наше решење:

- Сматрамо да би Град требало да пронађе начин да оформи Дом за ученике и студенте и тако им пружи боље услове за учење и студирање. Отварањем

таквог објекта Ваљево би постало додатно привлачно и за потенцијалне студенте и ученике из ширег подручја Србије.

Проблем 3: Недовољни материјални услови за организовање квалитетне наставе

Услови за одвијање наставе у ваљевским школама нису идеални, а то се посебно односи на сеоске школе које раде у веома скромним условима.

Наше решење:

- Повећаћемо средства за материјалне трошкове и одржавање школских објеката како бисмо обезбедили што је могуће боље услове за одвијање наставе.
- Посебну пажњу ћемо обратити на сеоске школе како бисмо обезбедили услове за останак младих људи на селу и подстакли их да тамо заснивају своје породице.

Проблем 4: Недовољна спремност руководства образовних институција за писање и реализацију пројеката

Често недовољна буџетска средства за рад образовних институција могуће је допунити средствима из других извора (разни облици пројектног финансирања из буџетских извора, ЕУ и других донаторских фондова и др.).

Наше решење:

- Организоваћемо програме обуке за запослене у просвети за писање и реализацију пројеката како би их подigli капацитети образовних институција да користе додатне изворе финансирања својих активности. То ће омогућити обезбеђивање додатних средстава неопходних за побољшање услова у којима раде школе на подручју града, али и реализацију различитих иновативних пројеката.

10. Здравство

Наш циљ

Колико је то у домену рада локалне самоуправе, радићемо на стварању услова да грађани Ваљева имају квалитетну и доступну здравствену заштиту у нашем граду.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Мањак лекара специјалиста у ваљевским медицинским установама

У установама здравствене заштите у Ваљеву све више недостају лекари бројних специјалности. То угрожава могућност да наше суграђанке и суграђани у Ваљеву добију адекватну здравствену заштиту.

Наше решење:

- Улагаћемо средства у стипендирање лекара за дефицитарне специјализације како би се обезбедила адекватна здравствена заштита.

Проблем 2: Кашњење у изградњи и реконструкцији објеката Опште болнице Ваљево

Неозбиљан приступ изради пројектне документације довео је до озбиљног кашњења у реконструкцији и изградњи објеката Опште болнице Ваљево.

Наше решење:

- Пружићемо пуну подршку на реализацији пројекта реконструкције и изградње објеката Опште болнице Ваљево како би наши суграђани што пре добили адекватне услове за лечење у Ваљеву.

11. Спорт

Наш циљ

Креираћемо локалну политику у домену спорта тако да уведемо јасне правила и приоритете за финансирање спорта са акцентом на развој школског и рекреативног спорта како би се позитивно утицало на опште здравствено стање и правилан развој деце и одраслих у Ваљеву.

Идентификовани проблеми:

Проблем 1: Неадекватни услови за школски и рекреативни спорт

Наше решење:

- Изградимо и опремити спортске објекте (сале и игралишта) у школама тамо где их нема, и на градском, и на сеоском подручју.
- Промовисаћемо спорт у школама кроз организацију различитих спортских догађаја и учешће познатих спортиста и спортских радника.
- Одредићемо локације и изградити спортске терене у свим месним заједницама.
- Кроз подршку организацији различитих спортских догађаја промовисаћемо рекреативни спорт.

Проблем 2: Недовољно транспарентно финансирање спортских клубова

Иако су постојали покушаји уређења ове области и даље је присутан волонтеристички начин на који спортски клубови добијају новац из градског буџета.

Наше решење:

- Увешћемо јасне критеријуме за финансирање спортских клубова из градског буџета.

- Фокусираћемо се пре свега на финансирање активности млађих селекција.
- Увешћемо забрану учешћа градских функционера у органима спортских клубова.

Проблем 3: Недостатак хале спортова

Град Ваљево још увек нема адекватну Халу спортова.

Наше решење:

- Размотрићемо сва до сада помињана решења за нови објекат Хале спортова и уз стручну анализу покушати да пронађемо најбоље решење за потребе спорта у Ваљеву.

Проблем 4: Недостатак затвореног базена

Иако у оквиру СРЦ „Петница“ постоји балоном покривен базен, јасно је да се ради о локацији која је ипак превише удаљена од централног градског језгра и не задовољава потребе нашег града.

Наше решење:

- Размотрићемо све расположиве опције за изградњу затвореног базена на некој од градских локација.

12. Заштита животне средине

Наш циљ

Дубоко свесни да је заштита животне средине од круцијалне важности за квалитет и постојање живота уопште, ствараћемо услове за одрживо коришћење природе и њених најважнијих елемената (ваздух, вода, земљиште, живи свет) како бисмо осигурали одрживо живљење и развој на простору Ваљева.

Идентификовано проблеми

Чини се да је човек последњих деценија кренуо у општу офанзиву против природе и тако угрозио и сопствени опстанак. Нема сегмента природе који није угрожен деловањем човека. Природа у Србији је угрожена готово на сваком кораку захваљујући небризи и немару њених становника, комерцијалним интересима разних компанија, али и одсуству јасног одговора државе на такво стање.

Ваљево и цео наш крај има огромне ресурсе природне лепоте и драгоцености у својим рекама, шумама, планинама, ливадама, живом свету, али их погрешно користи и недовољно штити. По нивоу аерозагађења смо све чешће прваци света и као да бежимо од тога да схватимо како и колико то утиче на наше здравље и опстанак на овом простору. Неодговорно се односимо према нашим рекама и бесомучно их загађујемо. Немамо постројење за прераду отпадних вода. Бацамо смеће на све стране и још увек немамо адекватно решење за одлагање смећа и његову рециклажу. Налазимо се на локацији за коју постоје све бројнија интересовања за истраживање концентрација више руда и потенцијално отварање рудника. Немамо јасно дефинисани однос према одрживом развоју и примени зелених технологија.

Све то мора да се промени. Што пре.

Ваздух

Идентификовани проблеми:

Аерозагађење је убедљиво највећи проблем који Ваљево има, мада се то не може закључити по активностима које у овој области локалне власти спроводе. Иако је број дана са повећаним нивоом аерозагађења у Ваљевоу незамисливо велики (у 2021. години број дана са прекомерном концентрацијом ПМ 10 суспендованих честица је износио чак 174) и да због тога сваке године у нашем граду умре велики број људи, ми још увек немамо званично одобрени План квалитета ваздуха којим се дефинишу активности на смањењу аерозагађења. То је недопустиво неодговорно понашање, јер сваки дан који живимо са аерозагађењем драстично утиче на здравље људи.

Проблем 1: Још увек незваничан План квалитета ваздуха и његова примена

Град Ваљево је платио израду Плана квалитета ваздуха за период 2022 – 2027. али он још увек (иако смо већ добро зашли у 2024. годину) није добио одобрење од надлежног Министарства. Имајући у виду лоша искуства са применом претходних докумената изражавамо оправдану сумњу да ће и овај план бити спровођен на адекватан начин.

Наше решење:

- Извршићемо јавни притисак на Министарство за заштиту животне средине да се што пре изјасни о предатом им документу.
- У контролу примене активности из овог плана ћемо укључити све заинтересоване стране и редовно ћемо извештавати јавност о спроведеним активностима из тог плана.

Проблем 2: Недовољно коришћење капацитета Градске топлане

Ваљевска топлана тренутно има могућност да греје још око 1.000.000 м² што је око 10.000 кућа од по 100м².

Наше решење

- Да би се стимулисало прикључење индивидуалних кућа на топлану потребно је да прикључак буде потпуно бесплатан (садашња власт је донела одлуку да је прикључак бесплатан у следеће 2 године).

Проблем 3: Довођење гаса и ширење гасне мреже по граду

Досадашња власт већ годинама уназад говори да гас „само што није дошао“ у Ваљево, али га и даље нема. Нема ни пројекта ширења гасне мреже по граду како би се што пре (чим гас стигне до Ваљево) кренуло са прикључивањем индустрије, зграда и домаћинства на гас и тако смањило коришћење других енергената које изазивају аерозагађење.

Наше решење:

- Инсистираћемо на што бржем довођењу гаса у Ваљево и прикључивање Градске топлане на гас.
- Инсистираћемо да „Крушик“ што пре крене у набавку неопходних котлова на гас и друге опреме како би могао да се прикључи на гас чим он дође у Ваљево.
- Кренућемо у израду плана гасификације и изградњу гасне мреже у Ваљево како би се што пре почело са коришћењем гаса као енергента.

Проблем 4: Недовољна издвајања за енергетску ефикасност кућа и зграда

Град Ваљево је из свог буџета у току 2023. године издвојио готово идентичне суме (око 10 милиона динара) за субвенционисање мера за повећање енергетске ефикасности (што су куће и зграде боље изоловане и прозори на њима боље дихтују, лакше се греју са мањом потрошњом енергената) и за куповину новогодишње расвете.

Наше решење:

- Повећаћемо издвајања за субвенционисање мера енергетске ефикасности како би што већи број објеката у нашем граду смањило потрошњу енергената за грејање што ће довести до смањења нивоа аерозагађења.

Проблем 5: Недовољна активност на едуковању грађана о потреби за променом понашања како бисмо сви заједно смањили аерозагађење.

Иако се сматра да у граду постоје загађивачи (ХК „Крушик“ пре свих) који појединачно у значајној мери доприносе аерозагађењу, сви ми заједно својим (не)чињењем доприносимо тако високим вредностима штетних материја у ваздуху који удишемо. Стога је потребно свакодневно радити на промени свести и навика наших суграђанки и суграђана како бисмо сви заједно допринели смањењу аерозагађења.

Наше решење:

- Информисаћемо грађане о нивоу аерозагађења кроз постављање јавних дисплеја на којима ће бити приказане вредности концентрација штетних материја на више локација широм града што ће допринети бољем информисању грађана и скренути им пажњу да је потребно да учине нешто како би се аерозагађење смањило.
- Организоваћемо едукативне садржаје за децу по ваљевским школама како бисмо их од малих ногу учили да се понашају одговорно према животној средини и ваздуху који удишу.
- Организоваћемо едукативне садржаје за наше суграђане како сваки појединац или колектив може да допринесе смањењу аерозагађења.

Вода

Идентификовани проблеми:

Човек је у највећем проценту саздан од воде и без ње не може да преживи. Стога је наш однос према води заправо однос према нама самима и нашој будућности. Стање у којем се налазе воде нашег краја не говоре добро у прилог нашој будућности. За то стање смо одговорни искључиво ми сами. Променимо ли понашање, променићемо на боље и изгледе да наша будућност буде светла.

Проблем 1: Град Ваљево нема систем за пречишћавање отпадних вода

Постојеће постројење је застарело и заправо нема капацитет да пречишћава отпадне воде које се свакодневно стварају у Ваљеву. Због тога се отпадне воде непрерађене изливају у наше реке и загађују их.

Иако се почело са интензивном изградњом на Дивчибарама, ни ово туристичко место на нашој територији још увек нема систем за пречишћавање отпадних вода и оне се изливају у дивчибарске реке.

Наше решење

- Одмах приступити изради потребне пројектне документације за изградњу савременог система за прераду отпадних вода и кренути у тражење средстава за његову изградњу (пре свега кроз доступне фондове ЕУ).
- Убрзати изградњу система за пречишћавање отпадних вода на Дивчибарама.

Проблем 2: Нема адекватних мера за заштиту река од разних загађивача

Недавно спроведене анализе воде у ваљевским рекама показују да су оне јако лошег квалитета (чак је и Градац угрожен) што јасно показује да нема адекватних мера за заштиту река од разних загађивача.

Наше решење:

- Направити план заштите најважнијих водотокова на територији нашег града који би обухватио израду регистра загађивача, активности за њихово елиминисање и строгу контролу, како би се спречило даље угрожавање река нашег краја.
- Поштрити кажњавање загађивача.

Проблем 3: Неадекватно коришћење система Стубо – Ровни

Велика хидроакмулација Стубо-Ровни и даље стоји недовољно искоришћено иако су у њу уложена огромна финансијска средства.

Наше решење:

- Извршити притисак на надлежне републичке институције да што пре ставе у погон акумулацију како би се обезбедило водоснабдевање бар села која гравитирају ка језеру.

Земљиште

Идентификовани проблеми:

Неодговоран однос према одлагању смећа довео нас је до тога да је Ваљево у својој непосредној близини добило нову планину, али планину смећа на старој и већ деценијама неадекватној и „привременој“ депонији. Регионални систем за одлагање смећа на санитарној депонији Каленић је у изградњи дуже од деценије. Немамо организован систем за рециклажу отпада. Смеће се баца на сваком кораку и угрожава природу.

Проблем 1: Регионални центар за управљање отпадом "ЕКО-ТАМНАВА"

Иако је у изградњи дуже од једне деценије овај систем још увек није завршен и није у функцији.

Наше решење

- Анализираћемо досадашњи рад "Еко-Тамнава" и инсистирати на убрзању радова на изградњи регионалне депоније у Каленићу.
- Урадићемо све потребне припреме како би се обезбедили потребни технички капацитети за коришћење овог система (трансфер станице, рециклажна дворишта и др.).

Проблем 2: Постојећа депонија

Постојећа депонија је одавно требало да буде бивша депонија и да прође кроз процес санације и рекултивације. То се још увек није догодило.

Наше решење:

- Направићемо план санације постојеће градске депоније како бисмо што пре по отварању новог регионалног система кренули у њену санацију.

Проблем 3: Дивље депоније

Дивље депоније се појављују на бројним местима на територији Града Ваљева. Оне угрожавају животну средину и говоре пуно о нашој свести о важности животне средине.

Наше решење:

- Појачаћемо контролу локација на којима се појављују дивље депоније.
- Драстично ћемо повећати казне за бацање смећа.
- Покренућемо едукативне програме за подизање свести о потреби очувања животне средине.

Заштита живог света

Идентификовани проблеми

У претходним годинама и деценијама пошумљеност теритрије нашег града се значајно смањила. Бесправна сеча шума, али и болести стабала су оставиле великог трага на ваљевске шуме и паркове.

Не смемо да заборавимо да су управо паркови и шуме један од најважнијих природних механизма који утичу на смањење аерозагађења и поправљање квалитета ваздуха.

Проблем 1: Стање шума у околини Ваљева

Шума је све мање због сече и болести дрвећа.

Наше решење:

- У сарадњи са „Србија шумама“ покренути акције пошумљавања већих површина на територији Ваљева уз могућност укључивања ученика ваљевских школа како би се кроз ову активност едуковали о важности шума за очување здраве животне средине.

- У сарадњи са „Србија шумама“ поштрити контролу сече шума и подржати активности за лечење болести дрвећа.

Проблем 2: Стање паркова и парк шума на територији града

Чини се да се број стабала у ваљевским парковима и парк шумама смањује после сваке реконструкције тих површина.

Наше решење:

- Урадити анализу стања паркова и парк шума.
- Спровести све неопходне активности како би се поправило стање.
- Идентификовати додатне локације широм градског подручја на којима је могуће формирати и мање паркове и парк шуме како би се поправио квалитет ваздуха.

Проблем 3: Смањење зелених површина у граду због изградње нових објеката

Замајац изградње стамбених објеката у градској зони Ваљева довео је до додатног смањења зелених површина што утиче на квалитет ваздуха.

Наше решење:

- Поштрити урбанистичке критеријуме у делу који се односи на минималну заузетост парцела зеленилом. Не дозвољавати више да се под зеленим површинама заправо провлаче паркинзи.

Рударство

Идентификовани проблеми:

Истраживања и открића одређених руда на подручју Ваљева довела су до пораста интересовања више рударских компанија за отварање рудника. Спомињу се значајне резерве бората, али и литијума, као и неких других минерала. Грађанке и грађани Ваљева су протестима исказали свој став о најавама отварања рудника и могућности да ти рудници додатно угрозе животну средину. Не смемо да заборавим и немали

број каменолома који већ годинама послују на подручју Ваљева који такође негативно утичу на животну средину.

Проблем 1: Могућност отварања рудника бората (литијума) у непосредној близини града

Једна канадска компанија већ је најавила могућност да на подручју Ваљева (готово у непосредној близини града) у будућности покрене рударске операције и отвори рудник бората. Постоји (оправдана) сумња да ће се поред бората у том руднику водити и руда литијума. О технологијама за вађење и екстракцију ових минерала из руде постоје углавном негативна мишљења и искуства из других земаља што доводи до забринутости грађана.

Наше решење:

- Сматрамо да Ваљеву није неопходно да своју срећу и будућност тражи у рударству и желимо да се наш град развија на друге начине.
- Као градска власт ћемо се успротивити отварању рудника.

Проблем 2: Истраживање других руда и могућност отварања других рудника

На више локација на ширем подручју Града Ваљева почеле су да се спроводе или се најављују истраживачке активности које би требало да утврде постојање различитих руда и евентуалну комерцијалну исплативост њихове експлоатације.

Наше решење:

- Сматрамо да Ваљеву није неопходно да своју срећу и будућност тражи у рударству и желимо да се наш град развија на друге начине.
- Као градска власт ћемо се успротивити таквих активностима.

Проблем 3: Постојећи каменоломи и њихов утицај на животну средину и живот људи.

Постојећи каменоломи својим активностима угрожавају живот грађана дичући велику прашину, оштећујући објекте и путну инфраструктуру.

Наше решење:

- Тражићемо строжу контролу рада постојећих каменолома и успротивићемо се отварању нових.
- Пооштрићемо наплату дозвола за тзв. „ванредни превоз“ тешких терета (материјала који се ваде из каменолома) и та средства ћемо усмеравати за одржавање путева у крајевима где се налазе каменоломи.

Зелене инвестиције и одрживи развој

Идентификовани проблеми:

Како су заштита животне средине и одрживи развој постали изузетно важне теме за обезбеђивање добрих услова за живот на подручју Ваљево потребно је уложити додатне напоре и средства у припрему за трендове који више нису само трендови сутрашњице.

Проблем 1: Неадекватна припремљеност градске администрације за примену прописа и стандарда из домена одрживог развоја и зелених инвестиција

Зелена агенда за западни Балкан уводи читав низ новина и прилика за остваривање зелених инвестиција које би требало да допринесу одрживом развоју. Морамо да учинимо све што је потребно да се припремимо за новине које долазе и прилике које нам се пружају.

Наше решење:

- Радићемо на едукацији запослених у градској управи за обављање послова из овог домена, припрему и реализацију пројеката, зелених набавки и друго.
- Започећемо стипендирање ученика и студената који се школују за рад у домену заштите животне средине.

УЈЕДИЊЕНО
ВАЉЕВО
МОЖЕ

СВАНУКЕ
ЈЕР

УЈЕДИЊЕНО
ВАЉЕВО
МОЖЕ

СВЕ